

PËRMBAJTJA

PARATHËNIE	11
SHQYRTIME HYRËSE	19
1. Qëllimi i hulumtimit.....	20
2. Metodatat hulumtuese	21
3. Vlerësimi i studimeve të deritanishme mbi Luginën e Preshevës me një vështrim kritik.....	23
4. Konceptet teorike mbi kriteret e regjionalizimit dhe aplikimi i tyre në rastin e Luginës së Preshevës	27
Pjesa e parë	
VEÇORITË FIZIKO-GJEOGRAFIKE DHE PASURITË NATYRORE	31
I. POZITA GJEOGRAFIKE, KUFIJTË, MADHËSIA DHE EMRI	33
II. NDËRTIMI GJEOLOGJIK DHE TEKTONIKA	40
III. KARAKTERISTIKAT MORFOLOGJIKE	48
IV. VEÇORITË KLIMATIKE	57
1. Temperaturat dhe insolacioni.....	57
2. Reshjet atmosferike	63
V. VEÇORITË HIDROGRAFIKE	67
1. Rrjedhat e lumenjve	67
2. Ujërat termominerale.....	70
VI. VEÇORITË PEDOBIOGJEOGRAFIKE	74
VII. RESURSET NATYRORE	77
1. Rezervat minerale	77
2. Burimet ujore	81
2. 1. Ujërat termominerale	87
3. Tokat.....	91
4. Biodiversiteti	92
5. Objektet e trashëgimisë natyrore.....	94
VIII. SHFRYTËZIMI I PASURIVE NATYRORE DHE PASOJAT GJEOMJEDISORE	102
1. Problemet dhe ndryshimet.....	102

2. Rreziqet natyrore	106
Pjesa e dytë	
POZITA ADMINISTRATIVE-TERRITORIALE DHE GJEOPOLITIKE	113
I. NDRYSHIMET TERRITORIALE-ADMINISTRATIVE, POZITA GJEOSTRATEGJIKE DHE GJEOPOLITIKE, ASPIRATAT E SERBISË PËR DALJE NË DETI DHE KËRKESAT AKTUALE PËR SHKËMBIMIN E TERRITOREVE.....	115
1. Pozita në ndarjet administrative-territoriale nga periudha osmane deri më sot	115
2. Përparësitë gjeostrategjike dhe gjeopolitike të pozitës së Luginës së Preshevës	119
3. Kanali lundures “Morava-Vardar” dhe përpjekjet e Serbisë për dalje në Detin Egje	124
4. Lugina e Preshevës në rrethanat aktuale gjeopolitike dhe ideja për shkëmbimin e territoreve	127
Pjesa e tretë	
EVOLUCIONI DEMOGRAFIK NË LUGINËN E PRESHEVËS	131
I. RETROSPEKTIVA DEMOGJEOGRAFIKE	133
1. Autoktonia e popullsisë shqiptare	133
2. Zhvillimi popullativ në të kaluarën	140
3. Shpërngulja e shqiptarëve nga Sanxhaku i Nishit dhe vendosja në Luginën e Preshevës	147
4. Popullsia shqiptare në komunën e Medvegjës	150
II. DINAMIKA E NUMRIT TË POPULLSISË PAS LUFTËS II BOTËRORE.....	155
1. Lëvizja e numrit të popullsisë në periudhën 1948-2002	155
2. Regjistrimet e popullsisë dhe tendencat për ndryshimin e kompozicionit etniko-demografik	158
2. 1. <i>Regjistrimet e popullsisë</i>	159
2. 2. <i>Koncepti i popullsisë së pranishme: të metat dhe pasojat e aplikimit të tij në Luginën e Preshevës.....</i>	160
III. LËVIZJA NATYRORE E POPULLSISË	163
1. Ecuria e natalitetit.....	163
2. Ecuria e mortalitetit	168
3. Ecuria e shtimit natyror	169

Pjesa e katërt**EKONOMITË FAMILJARE DHE TRANSFORMIMI**

I TYRE	171
I. LËVIZJA E NUMRIT TË EKONOMIVE FAMILJARE	
DHE PËRBËRJA E TYRE	173
1. Ndryshimet në numrin e ekonomive familjare	173
2. Ndryshimet në përbërjen dhe madhësinë mesatare të ekonomive familjare	178

Pjesa e pestë**STRUKTURAT E POPULLSISË NË LUGINËN E**

PRESHEVËS	181
I. KARAKTERISTIKAT STRUKTURALE TË POPULLSISË	183
1. Përbërja etnike e popullsisë	183
2. Struktura fetare e popullsisë	187
3. Struktura e popullsisë sipas moshës dhe gjinisë	188
4. Karakteristikat arsimore të popullsisë	193
5. Veçoritë ekonomike të popullsisë	199

Pjesa e gjashtë**MIGRIMET E POPULLSISË NË LUGINËN E PRESHEVËS**

I. RRJEDHAT EMIGRUESE DHE TENDENCAT	
SHPOPULLUESE	209
1. Popullsia vendëse dhe popullsia e imigruar	209
2. Emigrimi jashtë vendit: shkaqet, dobitë dhe pasojat	211
3. Proceset shpopulluese: shkaqet, pasojat dhe perspektiva	215

Pjesa e shtatë**KARAKTERISTIKAT EKONOMIKE TË LUGINËS SË**

PRESHEVËS	223
I. INDIKATORËT THEMELORË TË ZHVILLIMIT	
EKONOMIK	225
1. Të ardhurat kombëtare dhe punësimi	225
2. Veçoritë themelore të bujqësisë	231
2. 1. <i>Struktura e sipërfaqeve bujqësore sipas kulturave dhe</i>	
<i>rendimenteve</i>	236
2. 2. <i>Kultura e duhani</i>	238
3. Zhvillimi i blegtorisë	240
4. Pylltaria	243

5. Artizanatet dhe industria: veçoritë, gjendja dhe perspektiva ...	244
6. Ndërtimtaria	248
7. Komunikacioni	249
8. Tregëtia.....	251
9. Ekonomia turistike	255
 Pjesa e tetë	
VENDBANIMET NË LUGINËN E PRESHEVËS	261
I. KARAKTERISTIKAT THEMELORE TË	
VENDBANIMEVE.....	263
1. Evolucioni i popullsisë rurale dhe urbane	263
2. Pozita dhe shtrirja hipsometrike e vendbanimeve.....	265
3. Struktura e vendbanimeve sipas numrit të popullsisë	267
4. Tipizimet numerike, morfologjike dhe funksionale të vendbanimeve	272
4. 1. Tipizimi i vendbanimeve sipas madhësisë numerike	273
4. 2. Tipizimi morfologjik i vendbanimeve	275
4. 2. 1. Vendbanimet e tipit të dendur.....	275
4. 2. 2. Vendbanimet e tipit të shpërndarë.....	278
4. 3. Tipizimi i vendbanimeve sipas funksioneve	279
5. Transformimi funksional i vendbanimeve	283
6. Struktura etnike e vendbanimeve	290
II. VENDBANIMET E MËDHA NË LUGINËN E	
PRESHEVËS	295
1. Presheva	295
2. Bujanoci	299
3. Medvegja.....	302
4. Tërrnoci.....	303
5. Rahovica.....	305
6. Miratoci	306
7. Bilaçi	308
 Pjesa e nëntë	
ZHVILLIMET POLITIKE TË SHQIPTARËVE NË	
LUGINËN E PRESHEVËS.....	309
I. ORGANIZIMI NË SHOQATA DHE PARTI POLITIKE	
DHE KONFLIKTI I ARMATOSUR	311
1. Fillimet e organizimit politik.....	312
2. Konflikti i armatosur dhe Marrëveshja e Konçulit.....	315
II. DOKUMENTET POLITIKE	
	317

DEKLARATË POLITIKE E REFERENDUMIT (1992)	317
MARRËVESHJA E KONÇULIT (2001)	319
PLATFORMË POLITIKE E KUVENDIT TË KËSHILLËTARËVE (2006)	321
DEKLARATË POLITIKE E KUVENDIT TË KËSHILLËTARËVE SHQIPTARË (2013)	325
KONKLuzion	327
SUMMARY	333
LITERATURA DHE BURIMET	339
INDEKSI I EMRAVE	347